МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ, ДОШКІЛЬНОЇ, ПОЧАТКОВОЇ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ КОРЕКЦІЙНОЇ ПЕДАГОГІКИ

освітній ступінь бакалавр
(назва освітнього ступеня)

галузь знань 01 Освіта / Педагогіка
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність усі спеціальності
(код і назва спеціальності)

освітня програма усі освітні програми

тип дисципліни вибіркова
(обов'язкова / вибіркова / факультативна)

Ізмаїл – 2020

ПОГОДЖЕНО:
Гарант освітньо-професійної програми

_____
(підпис, ініціали, прізвище)

ПОГОДЖЕНО:
Голова Ради з якості вищої освіти
педагогічного факультету

_____к.пед.н. Сич Ю.І.
(підпис, ініціали, прізвище)

РЕКОМЕНДОВАНО:
кафедрою загальної педагогіки, дошкільної,
початкової та спеціальної освіти
протокол № 8 від 8.01.2020р.

Завідувач кафедри _____доц. Іванова Д.Г.
(підпис, ініціали, прізвище)

Розробник програми: Холостенко Юлія Володимирівна, кандидат педагогічних наук,старший викладач кафедри загальної педагогіки, дошкільної, початкової та спеціальної освіти

Рецензент програми: Атмажов І.Д., кандидат медичних наук, старший викладач кафедри загальної педагогіки, дошкільної, початкової та спеціальної освіти

© Холостенко Ю.В. 2020

© ІДГУ, 2020

І. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	**Розподіл годин за навчальним планом**	
	Денна	***Заочна***
Кількість кредитів: 4	*Лекції*:	
	22	*6*
Модулів:	*Практичні заняття*:	
Загальна кількість годин: 120		
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 4	*Лабораторні заняття:*	
Семестр: 7-8	*Семінарські заняття*:	
	26	*6*
Тижневе навантаження (год.): - аудиторне: 3 - самостійна робота: 6	*Консультації:*	
	Індивідуальні заняття:	
Форма підсумкового контролю:залік		
Мова навчання:українська	*Самостійна робота:*	
	72	*108*

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Основи корекційної педагогіки» є процес диференціації навчання, виховання та розвитку дітей з відхиленнями у розвитку та відхиленнями у поведінці; виявлення найбільш результативних шляхів, методів та засобів, направлених на своєчасне виявлення, попередження та подолання відхилень у розвитку та поведінці у дітей та підлітків; психологічні особливості осіб з порушеннями психофізичного розвитку.

Метою вивчення дисципліни є розкриття теоретичних основ корекційної педагогіки як науки та обґрунтуванні змісту провідних напрямів сучасної системи корекційно-реабілітаційної та психологічної діяльності з дітьми з різними вадами.

Передумови для вивчення дисципліни: «Педагогіка», «Психологія».

Міждисциплінарні зв'язки: «Теорія та методика виховання дітей з вадами розвитку».

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Для вибіркових навчальних дисциплін

1. *Знання:* знати теоретичні аспекти предмету та мати уявлення про науку «Корекційна педагогіка»; функції педагога та шляхи організації діяльності з дітьми із психофізичними порушеннями; категорії, класифікації та причини виникнення порушень розвитку осіб; закономірності розвитку та структуру порушень розвитку і шляхи організації корекційно-розвивальної роботи; аналізувати політику Української держави щодо розвитку спеціальної освіти в історичній ретроспективі; виокремлювати методологічні і науково-теоретичні основи корекційної педагогіки.
2. *Уміння:* вміти опрацьовувати інформаційні джерела з метою ознайомлення з технологіями і методиками навчання дітей з різними порушеннями психофізичного розвитку; розробляти модель комплексної корекційно-реабілітаційної допомоги дітям з порушеннями психофізичного розвитку; застосовувати теоретичні знання у практиці; переносити їх на інші види діяльності та навчальні предмети; добирати необхідні літературні джерела у

підготовці до семінарських і практичних занять; застосовувати знання з курсу у практичній діяльності.

3. *Комунікація:* здійснювати комунікацію, орієнтуючись на стилі мовленнєвого спілкування у процесі вирішення професійно-педагогічних задач; прогнозувати, проектувати та коригувати педагогічну комунікацію з іншими суб'єктами освітньо-виховного процесу початкової школи на засадах етики професійного спілкування, застосовуючи правила мовленнєвого етикету; використовувати засоби вербальної та невербальної комунікації задля підвищення рівня професійної культури майбутнього вчителя.
4. *Автономність та відповідальність:* вчитися упродовж життя й удосконалювати з високим рівнем автономності набуту під час навчання кваліфікацію; аналізувати соціально та особистісно значущі світоглядні проблеми, приймати рішення на основі сформованих ціннісних орієнтацій; створювати рівноправний і справедливий клімат, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від соціально-культурно-економічного контексту.

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви тем	Кількість годин (денна форма навчання)							Кількість годин (заочна форма навчання)						
		Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота
1.	Корекційна педагогіка як галузь науково-педагогічного знання	8	4	4	-	-	-	2	4	2	2				10
2.	Загальна характеристика особливостей дітей та підлітків з порушеннями розвитку особистісних	6	2	4	-	-	-	6	2		2				10
3.	Категоріальний апарат корекційної педагогіки	4	2	2	-	-	-	6							10
4.	Біолого-генетичні та вірусно-біологічні інфекційні вади	6	2	4	-	-	-	6							10
5.	Фізіологічні та психофізіологічні вади та дефекти	4	2	2	-	-	-	10	2	2					10
6.	Психологічні вади. Діти з вадами емоційно-вольової сфери	4	2	2	-	-	-	10	2		2				10
7.	Набуті травми	4	2	2	-	-	-	8							10
8.	Соціальні вади	4	2	2	-	-	-	10							10
9.	Комплексні порушення психофізичного розвитку дітей. Особливості розвитку, навчання та виховання особистості при порушеннях рухової сфери	4	2	2	-	-	-	10	2	2					10

10.	Обдарована дитина, її проблеми та особливості їх вирішення	4	2	2	-	-	-	-							14
Проміжний контроль		-	-	-	-	-	-	4							4
Разом:		**48**	**22**	**26**	**-**	**-**	**-**	**72**	**12**	**6**	**6**				**108**

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема 1. Корекційна педагогіка як галузь науково-педагогічного знання

Передумови виникнення корекційної педагогіки як галузі науково педагогічного знання. Предмет та завдання корекційної педагогіки. Галузі корекційної педагогіки. Принципи корекційної педагогіки: принцип раннього педагогічного втручання, принцип педагогічного оптимізму, принцип доступності та відкритості освіти, принцип інтегративного характеру освіти, принцип корекційно-компенсаторної спрямованості навчання. Міжпредметні зв’язки корекційної педагогіки.

Тема 2. Загальна характеристика особистісних особливостей дітей та підлітків з порушеннями розвитку

Чинники порушень в психічному розвитку. Класифікація порушень психічного розвитку. Онтогенез та дизонтогенез. Сутність феномену порушення розвитку. Характеристика понять: норма, патологія, дефект, інвалідність. Структура порушення розвитку. Механізми формування системних порушень в розвитку психіки. Загальні та специфічні особливості відхилень розвитку. Компенсація, корекція та реабілітація, як категорії колекційної педагогіки. Депривація, як причина та наслідок порушення розвитку.

Тема 3.Категоріальний апарат корекційної педагогіки Корекція, її суть. Форми корекції. Корекція як педагогічне явище. Співвідношення корекції та навчання (виховання), специфіка їх складових (цільового, організаційного, змістового, методичного, результативного).

Компенсація: визначення, види, етапи. Рівні компенсації: біологічний, психологічний, соціальний. Декомпенсація. Псевдокомпенсація.

Реабілітація: визначення, види (медичний, психологічний, соціальний). Суть видів реабілітації. Етапи реабілітаційної роботи. Абілітація.

Соціалізація: суть, стадії. Адаптація як стадія соціалізації, її види. Індивідуалізація, Інтеграція, трудова стадія. Післятрудова стадія.

Співвідношення адаптації та компенсації в процесі відновлення рівноваги між особою та середовищем.

Тема 4. Біолого-генетичні та вірусно-біологічні інфекційні вади

Спадкові вади, передані від батьків. Фізичний і психічний стан матері у період вагітності. Хромосомні аномалії. Екологічні умови (наркотики, ліки, радіоактивність середовища). Менінгіт. Енцефаліт. Менінгоенцефаліт. Грип. Кір. Краснуха. Дизентерія. Органічний інфантилізм (причини виникнення інфекції).

Тема 5. Фізіологічні та психофізіологічні вади та дефекти

Вади зору,слуху, мовлення, опорно-рухового апарату. Психофізіологічні: олігофренія (ідіотія, імбецильність, дебільність).

Тема 6. Психологічні вади. Діти з вадами емоційно-вольової сфери

Страх та тривожність у молодших школярів. Тривожність у стані конфлікту. Фрустрація. Депресія. Стан афекту (викликається страхом або пригніченим настроєм). Стреси. Астенічні стани. Неврози. Шизофренія. Істерика. Психопатичні форми поведінки. Недоліки характеру, які є психологічно зумовленими (підвищена збудливість, гнів, песимізм, надмірна веселість, розсіяність, негативізм, замкнутість). Комплексні психофізіологічні порушення. Сліпоглухонімі. Поєднанням сенсорного та інтелектуального дефектів.

Тема 7. Набуті травми

Вади, викликані неправильною організацією навчально-виховного процесу (невідповідність створеного мікроклімату, гігієнічних норм, вимог до навчального та побутового обладнання особливостям розвитку дитини (ДНЗ, ЗОШ, ВНЗ). Травми, отримані на уроках фізичного виховання (не проведення вчителем належного інструктажу із техніки безпеки, не дотримання правил користування інвентарем, не достатній контроль із боку вчителя за поведінкою, дотриманням проведеного інструктажу, правил користування інвентарем); травми отримані на уроках образотворчого мистецтва, трудового навчання, художньої праці; травми які виникають у зв'язку із незайнятістю учнів на перервах, та в позаурочний час. Вади, викликані несприятливими умовами проживання в сім'ї. Вади, викликані несприятливим екологічним середовищем.

Тема 8. Соціальні вади

Девіанти (злочинність, алкоголізм, наркоманія, суїцид, проституція; сексуальна девіація).Сиріцтво. Бездоглядні та безпритульні діти (діти вулиці). Соціально-незахищені діти трудових мігрантів. Депривація (діти, який довгий період перебували у стані деривації (довготривале незадоволення основних потреб людини)), (сенсорна, емоційна, соціальна, когнітивна). Діти та підлітки, які потерпіли від насилля. Мікросоціальна занедбаність. Педагогічно-занедбані діти. Невстигаючі, відстаючі діти. Неповнолітні злочинці. Субкультурні групи. Маргінальні діти.

5.2. Тематика семінарських (практичних, лабораторних) занять.

Тема 1. Особи з вадами психофізичного розвитку в умовах інклюзивного навчання.

Тема 2. Діти з вадами психофізичного розвитку. Закономірності розвитку навчання і виховання аномальних дітей.

Тема 3. Діагностика відхилень у психофізичному розвитку.

Тема 4. Особливості навчання та виховання дітей з порушенням аналізаторів (слуху та зору).

Тема 5. Комплексні порушення психофізичного розвитку дітей. Особливості розвитку, навчання та виховання особистості при порушеннях рухової сфери.

Тема 6. Розумова відсталість. Порушення пов'язані з розвитком.

Тема 7. Обдарована дитина, її проблеми та особливості їх вирішення.

Тема 8. Соціальні вади. Особливості корекційної роботи з дітьми та їх батьками.

5.3. Організація самостійної роботи студентів.

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин		Форми звітності
		денна	заочна	
1.	Підготовка до лекційних та семінарських занять	16	20	Конспект
2.	Підготовка до проміжного контролю			Модульна контрольна робота
3.	Виконання індивідуальних завдань: - опрацювання наукових статей; - конспект першоджерел - підготовка реферату; - підготовка до презентації результатів дослідження.	14 12 10 20	20 20 20 28	Анотації наукових статей Конспект Реферат Презентація
	Разом	72	108	

Тематика індивідуальних завдань

Перелік наукових статей для самостійного опрацювання

1. Боряк О. В. Прикладні аспекти формування мовленнєвої діяльності розумово відсталих дітей молодшого шкільного віку / О. В. Боряк // Збірник наукових праць «Гуманізація навчально-виховного процесу». – Слов'янськ, 2017. – № 1 (81). – С. 74-87.
2. Колупаєва А. Стратегічні напрями сучасної освітньої політики України / А. Колупаєва // Дитина із сенсорними порушеннями: розвиток, навчання, виховання : зб. наук. праць / за ред. С. В. Литовченко, І. М. Гудим. – К. : О. Т. Ростунов, 2011. – Вип. 2. – С. 5–12.
3. Липа В. До питання про загальний стан державної підтримки дітей з особливими потребами на Україні / В. Липа, О. Гаврилов // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія: соціальна педагогіка. Частина 1 / за ред. О. В. Гаврилова, В. І. Співака. – Кам'янець-Подільський : Медобори – 2006, 2011. – Вип. 17. – С. 73–83.
4. Синьов В. Методологія та теорія досліджень в галузі дефектології / В. Синьов // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія: соціальнопедагогічна / за ред. О. В. Гаврилова, В.І. Співака. – Кам'янецьПодільський : Аксіома, 2010. – Вип. 15. – С. 7–9. 6
5. Шеремет М. Підготовка корекційних педагогів у вищих навчальних закладах України / М. Шеремет // Збірник наукових праць Кам'янецьПодільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія: соціальна педагогіка.

Частина 1 / за ред. О. В. Гаврилова, В. І. Співака. – Кам'янець-Подільський : Медобори – 2006, 2011. – Вип. 17. – С. 7–11.

Тематика рефератів

1. Класифікація та причини мовленнєвих порушень.
2. Принципи організації коректувальної психолого-педадогічної роботи з дітьми, що мають відхилення у фізичному та психічному розвитку.
3. Умови соціальної ситуації розвитку, їх вплив на формування аномалій особистості.
4. Акцентуація характеру. Психопатії. Патологічне формування характеру.
5. Синдром раннього дитячого аутизму.
6. Діти з порушеннями поведінки. Девіантна поведінка.
7. Затриманий психічний розвиток. Класифікація ЗПР.
8. Класифікація та причини мовленнєвих порушень.
9. Діти з порушеннями рухової системи та їх психологічна характеристика.
10. Розвиток особистості дітей в умовах депрівації (материнської, сенсорної, когнітивної, рухової).
11. Специфіка коректувальної роботи з дітьми з розумовою відсталістю та ЗПР.
12. Розвиток особистості дитини із заїканням.
13. Принципи організації коректувальної психолого-педагогічної роботи з дітьми, що мають відхилення у фізичному та психічному розвитку.
14. Шкільна дезадаптація, причини та прояви.
15. Особливості комунікативного, особистістного та когнітивного розвитку дітей з аутизм. Види аутизму.
16. Особливості когнітивного розвитку дітей з дислалією, дислексією, дисграфією, дискалькулією.
17. Особливості когнітивного та особистістного розвитку дітей з порушеннями темпу, ритму та інтонації мовлення.
18. Особливості когнітивного та особистістного розвитку дітей з дизартрією, заїканням, рінолалією.
19. Емоційні порушення дитячого віку.
20. Поведінкові порушення дитячого віку.
21. Когнітивний і особистістний розвиток дітей з гіперкінетичним синдромом.
22. Тривожні та фобійні розлади дитячого віку.
23. Особливості комунікативного, особистістного та когнітивного розвитку дітей з елективним мутизмом.
24. Розвиток когнітивних процесів у дітей з мінімальними органічними ураженнями головного мозку.
25. Девіація особистістного розвитку дітей з дитячим церебральним паралічем.
26. Девіація особистістного розвитку дітей із затримкою психічного розвитку.
27. Діти із затримкою психічного розвитку, особливості їх когнітивного та особистісного розвитку.

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

6.1. Форми поточного контролю: семінарські заняття, індивідуальні завдання.
6.2. Форми проміжного контролю: модульна контрольна робота.
6.3. Форми підсумкового контролю: залік.

7. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на семінарських заняттях, результати самостійної роботи з науковою літературою та першоджерелами, а також якість виконання студентом індивідуального завдання у вигляді реферату та його презентації.

Модульна контрольна робота проводиться в письмовій формі та включає два теоретичні питання, відповіді на які дають можливість оцінити рівень оволодіння теоретичним матеріалом.

Зразок варіанту модульної контрольної роботи:

1. Принципи диференціальної діагностики при розмежуванні важких мовних порушень від схожих по зовнішніх проявах станів (відсутність мови при порушеннях слухової функції, аутизмі, розумовій відсталості).
2. Чому необхідно розрізняти аутизм і алалію?

Опишіть особливості розвитку особистості та емоційно-вольової сфери у дітей з ДЦП

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

8.1. Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
90-100	зараховано
70-89	
51-69	
26-50	не зараховано
1-25	

Схема розподілу балів

Максимальна кількість балів	**70 балів** (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом.0,7	**30 балів** (проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи
Мінімальний пороговий рівень	**35 балів** (поточний контроль)	**16 балів** (проміжний контроль)

8.2. Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

8.3. Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Вид	**Максимальна кількість балів**
Анотування наукових статей	5
Конспект першоджерел	5
Реферат	5
Презентація	5

Критеріями оцінювання *анотацій наукових статей* є вміння студента стисло визначати ключові позиції, які викладені автором у статті. Критеріями оцінювання роботи з *першоджерелами* є здатність студента тезово розкрити зміст запропонованого матеріалу. Оцінювання *реферату* здійснюється за такими критеріями: самостійність та оригінальність дослідження, виконання поставлених автором завдань, здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу та відсутність помилок при оформленні цитування й посилань на джерела. Критеріями оцінювання *презентації* є її відповідність змісту доповіді студента за матеріалами дослідження та оригінальність візуального представлення.

8.4. Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Максимальна кількість балів за відповідь на 1 питання складає 15 балів. Критеріями оцінювання є: повнота відповіді, здатність критичного аналізу теоретичного матеріалу, вміння наводити аргументи та робити висновки.

8.5. Критерії оцінювання під час підсумкового контролю

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного та проміжного контролю.

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби для демонстрування презентацій (ноутбук, проектор), веб-сервіс GoogleClassroom.

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

10.1. Основні джерела:

1. Айзенберг Б. И., Кузнецова Л. В. Психокоррекционная работа с детьми, имеющими нарушения психического развития: Психотерапия в дефектологии. - М., 1992.
2. Бадалян Л. О., Журба Л. Т., Тимонина О. В. Детские церебральные параличи. – Киев, 1988.
3. Башина В. М. Ранний детский аутизм // Альманах «Исцеление». — М., 1993.
4. Белякова Л. И., Дьякова Е. А. Логопедия. Заикание. – М., 1998.
5. Боскис Р.М. Учителю о детях с нарушениями слуха. — М., 1988.
6. Бурменская Г. В. и др. Возрастно-психологический подход в консультировании детей и подростков. — М., 2002.
7. Выготский Л. С. Собр. соч.: В 6 т. — М., 1983.
8. Дети с задержкой психического развития / Под ред. Т.А.Власовой, В. И. Лубовского, Н.А.Цыпиной. — М., 1984.
9. Детский аутизм: Хрестоматия / Сост. Л.М. Шипицына. — СПб., 2001.
10. Ермаков В.П., Якунин Г.А. Развитие, обучение и воспитание детей с нарушением зрения — М., 1990.

11. Кантарева Н. Диагностика умственного развития детей с речевыми нарушениями дошкольного возраста. ЛЦ Ромел, 2003.
12. Кантарева Н. В. Личностови особенности на деца със специфични езикови нарушения от предучилищна и начална училищна възраст: Автореф. канд. дис. – София, 2005.
13. Кантарьова Н. В. Деякі аспекти формування особистості дітей з мовленнєвими порушеннями, Науковий вістник Південноукраїнського державного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського, №12, 2008.
14. Кисова В. В., Конева И. А. Практикум по специальной психологии, Речь, 2006.
15. Комплексная реабилитация детей с детским церебральным параличом: Методические рекомендации. – М., 1993.
16. Лебединский В. В. Нарушения психического развития у детей. – М., 1985.
17. Лебединская К. С, Никольская О. Н. Диагностика раннего детского аутизма. - М., 1991.
18. Левченко И Ю., Приходько О. Г. Технологии обучения и воспитания детей с нарушениями опорно-двигательного аппарата. — М, 2001.
19. Лубовский В. И. Развитие словесной регуляции действий у детей (в норме и патологии). — М., 1978.
20. Маллер А. Р., Цикото Г. В., Обучение, воспитание и трудовая подготовка детей с глубоким нарушением интеллекта. – М., 1998.
21. Методика діагностики відхилень у розумовому розвитку молодших школярів та старших дошкільників / Стадненко Н. М., Ілляшенко Т. Д., Борщевська Л. В., Обухівська А. Г. – Київ, 1998.
22. Многосетевая классификация психических расстройств в детском и подростковом возрасте. Речь, 2003.
23. Олигофренопедагогика / Под ред. Б. П. Пузанова. – М., 2000.
24. Петрова В. Г., Белякова И. В. Психология умственно отсталого ребенка (олигофренопсихология). – М., 1996.
25. Переслени Л. И. Психодиагностический комплекс методик для определения уровня развития познавательной деятельности младших школьников. - М., 1996.
26. Речицкая Е Г., Сошина Е.А. Развитие творческого воображения младших школьников (в условиях нормального и нарушенного слуха). — М, 1999.
27. Солнцева Л. И. Введение в тифлопсихологию раннего дошкольного и школьного возраста. — М., 1998.
28. Усанова О. Н. Специальная психология. М., 1990.
29. Цветкова Л. С. Нейропсихология счета, письма и чтения: нарушение и восстановление. Москва-Воронеж, 2004.
30. Шевченко Ю. С., Кириллина Н. К., Захаров Н. П., Элективный мутизм. Красноречивое молчание. Клиника, диагностика, терапия, психокоррекция, Речь, 2007.

10.2.Допоміжні джерела:

1. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: навч. посіб. / І.М.Дичківська. – К.: Академвидав. 2004. – 352 с.
2. Іванішена С. Форми і методиінтерактивногонавчання / С.Іванішена // Поч. шк. – 2006. – ЖЗ. – С. 9-11.
3. Інновації в методицівикладання початкового курсу природознавства: навч. метод, посіб. / [укладачіО.О.Ліннік, Н.І.Черв'якова]. – Луганськ: Альма-матер, 2006. – 85 с.
4. Карпенчук С. Г. Теорія і методика виховання: навч. посіб. / С.Г. Карпенчук. - К.: Вища школа, 1997. - 304 с.
5. Кобзарь, Б. С. Учебно-воспитательный процесс в школах и группах продленного дня: методические рекомендации / Б.С. Кобзарь. - К.: Радянська школа, 1982. - 173с.
6. Коментар до Базового компонента дошкільноїосвіти в Україні : навч.-метод. посіб. / наук. ред. О. Л. Кононко. – К. : ред. „Дошкільневиховання”, 2003. – 243с.
7. Концепція громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності // Освіта України. - №37. - 2000. - 9 серп. - С. 6
8. Концепціяпатріотичноговиховання // Воспитательная работа в школе. - 2005.№1. - С. 147-154.
9. Коррекция нарушений речи : программы дошкольных образовательных учреждений

компенсирующего вида для детей с нарушениями речи / авт.-сост. Г. В. Чиркина. – М. : Просвещение, 2008. – 275 с.
10. Липа В. А. Основы коррекционной педагогики: учеб.пособ. / В. А. Липа. - Донецк :Лебидь, 2002. - 327 с.
11. Липа В. А. Психологические основы педагогической коррекции / В. А. Липа. - Донецк: Лебідь, 2000. - 319 с.
12. Лінник О.О. Методика викладання освітньої галузі «Людина і світ». Навчальнийпосібник / Автор та укладач О.О. Лінник. – К.: Видавничийдім «Слово», 2010. – 248 с.
13. Ліннік О.О. Творче проекування в організації життєдіяльності шестирічок: навч.-метод, посіб. / О.О.Ліннік. – Луганськ: Альма-матер, 2005. – 178с.
14. Луценко В.С. Методические указания к проведению внеклассной профориентационной работы с учащимися младших классов вспомогательной школы / Луценко В.С., Билевич Е.А., Билевич Л.Г. - Славянск: Славянск, 1990. - 180 с.
15. Малярчук А.Я. Обстеження мовлення дітей: Дидактичний матеріал. К.: Літера ЛТД, 2003. – 104 с.
16. Нарочна Л.К. Методика викладанняприродознавства / Л.К.Нарочна. Г.В.Ковальчук. К.Д.Гончарова. – К.: Вища школа, 1990. – 302с.

10.3. Інтернет-ресурси

1. Навчальніпрограми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Математика. Підготовчий, 1– 4 класи / уклад. : Ільяна В.М., 2014р. – Режим доступу: http://www.mon.gov.ua/ua/activity/education/56/693/navchalni_programi11/
2. http://www.nbuv.gov.ua – Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського представляє електронний каталог періодичних видань.
3. http://www.library.edu-ua.net/id/485/ – Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського НАПН України.
4. http://vognutyi.ru/lib/ – колекція електронних книг.

11. ДОПОВНЕННЯ ТА ЗМІНИ, ВНЕСЕНІ ДО РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ В 20__ / 20__ Н.Р.[1]

[1] Доповнення та зміни до робочої програми додаються на окремому аркуші, затверджуються на засіданні кафедри до початку навчального року